

‘De RI&E is het beste middel vóór samenwerking en tégen onveiligheid’

SAMEN VERANTWOORDELIJK VOOR SOCIALE ZEKERHEID: DE VEILIGHEIDSKUNDIGE

Veiligheidskundigen houden zich van oudsher bezig met fysieke risico's, maar richten zich ook in toenemende mate op sociale veiligheid. Nu vrijwel overal te weinig personeel en te veel druk is, komen volgens de **Nederlandse Vereniging**

voor **Veiligheidskunde (NVVK)** beide vormen in het gedrang. **Bestuurslid Wim Leerentveld** ziet de RI&E als dé sleutel tot verbetering, ook ten aanzien van samenwerking met andere professionals. ‘Een veiligheidskundige werkt nooit solitair.’

Een zo optimaal mogelijke omgang met veiligheids- en beroepsgerelateerde gezondheidsrisico's op de werkvloer. Dat is waar veiligheidskundigen door inzet van hun professionele deskundigheid aan willen bijdragen. 'Het beperken van deze risico's is volgens ons beroepsprofiel de kern van het beroep', vertelt Leerentveld. 'We onderscheiden hierbij twee soorten risico's. Aan de ene kant zijn dat gevaren die we zelf veroorzaken, bijvoorbeeld bij technologische of chemische processen of bij kernenergie. Aan de andere kant staan mensen ook altijd bloot aan gevaren die van buitenaf komen, zoals natuurrampen en infectieziekten.'

Preventie in vijf domeinen

Veiligheidskunde is een breed vak en omvat veel meer dan alleen de veiligheid en gezondheid van werknemers waarvoor de Arbowet het specialisme vermeldt. 'We zijn gericht op preventie in vijf domeinen, die zijn gedefinieerd aan de hand van de mogelijke slachtoffers', legt Leerentveld uit. 'Naast de op medewerkers gerichte arbeidsveiligheid zijn

dat externe veiligheid (omwonenden), transportveiligheid (verkeersdeelnemers en reizigers), sociale veiligheid (mensen en collega's in de publieke ruimte) en zorgveiligheid (patiënten en cliënten). Binnen de arbeidsveiligheid houden we ons zowel bezig met het voorkomen van ongevallen en veiligheidsincidenten als met de preventie van beroepsziekten.'

Het raakvlak met casemanagers ligt op het gebied van sociale veiligheid en psa

Sterk gericht op samenwerking

Mede vanwege de breedte van het vak zijn veiligheidskundigen sterk gericht op samenwerking. 'Een essentiële zin in ons beroepsprofiel luidt dat een veiligheidskundige nooit solitair werkt,' zegt Leerentveld. 'Veiligheid creëer je per definitie samen'. Leden van de beroepsgroep richten zich hierbij op belanghebbenden én op collega-deskundigen binnen de arbeidsgelateerde zorg. Waaronder zeker ook casemanagers. Volgens Leerentveld kunnen de twee beroepsgroepen elkaar het meest versterken op het gebied van sociale veiligheid en psychosociale arbeidsbelasting. 'Analyse van verzuimdata kan waardevolle signalen opleveren dat er sprake is van een stressvolle werkomgeving. Bijvoorbeeld als gevolg van ongezonde werkdruk, ongewenst gedrag of een combinatie van beide. Zo'n stressvolle werkomgeving is per definitie onveilig, zowel in sociaal als in fysiek opzicht.'

Focus op duurzame inzetbaarheid

Waar veiligheidskundigen voorheen vooral met fysieke veiligheid bezig waren, is het vakgebied volgens Leerentveld steeds meer ook de sociale variant gaan omvatten. Hij verwijst naar NVVK-project De veiligheidskundige anno 2035, waarin 27 experts vertellen welke veranderingen zij binnen het vak verwachten. Een van de inzichten luidt dat een traditionele focus op veiligheidsprocedures en -regels tekortschiet nu veel organisaties zich noodgedwongen richten op duurzame inzetbaarheid. Zowel de stapsgewijze verhogingen van de AOW-leeftijd als het historisch hoge verzuim en de groeiende WIA-instroom spelen een grote rol in deze behoefteverschuiving.

Neergaande spiraal door krapte

Volgens Leerentveld versterkt de krappe arbeidsmarkt deze trend door veiligheid en duurzame inzetbaarheid verder onder druk te zetten. 'Wij signaleren in steeds meer sectoren een neergaande spiraal. Veel organisaties worstelen met een tekort aan ervaren krachten, dat maakt het werk op zichzelf al onveiliger. Dat wordt er niet beter op als de gaten noodgedwongen worden gevuld met minder bekwame onderaannemers en uitzendkrachten. Tegelijkertijd zorgt het gebrek aan mankracht voor hoge werkdruk. Die veroorzaakt op zijn beurt meer langdurige uitval en dus nóg meer personeelsgebrek en werkdruk. Met name het mkb heeft grote moeite om de veiligheid en duurzame inzetbaarheid te waarborgen. Stappen ervaren krachten vervolgens over naar veiliger werkingen, dan wordt de situatie op hun oude stek zo mogelijk nóg slechter.'

OVER DEZE ARTIKELENREEKS

In een tijd van grote uitdagingen voor de sociale zekerheid moedigt het RSC graag iedereen in het werkveld aan om eigenaarschap te tonen. Of het nu op dossier- of stelselniveau is: niemand kan de huidige knelpunten alleen oplossen. We zullen het samen moeten doen. Dat begint met weten wie je collega-professionals zijn en wat hen drijft. Waar staan en gaan ze voor? Waar dromen of liggen ze wakker van? Hoe kijken ze naar het stelsel en de toekomst? Deze artikelenreeks stelt naast deze vragen telkens één beroepsgroep centraal.

Een verre van eenvoudige opdracht

Deze spiraal doorbreken en duurzame inzetbaarheid bevorderen is een verre van eenvoudige opdracht. Volgens het project De veiligheidskundige anno 2035 past het bewaken van werkvermogen goed binnen het werkveld, maar bieden de traditionele opleidingen onvoldoende bagage om deze uitdaging goed op te pakken. 'Onze conclusie is dat duurzame inzetbaarheid binnen veiligheidskundige opleidingen een specialisme moet zijn,' zegt Leerentveld. 'Zo'n gespecialiseerde opleiding moet professionals onder meer leren optimale samenwerking tussen werkgever en werknemers te realiseren. Duurzame inzetbaarheid is een thema waar zij allebei groot belang bij hebben en zich gezamenlijk voor moeten inspannen.'

**Neem de feedback van
medewerkers en casemanagers mee
in je RI&E-update**

De RI&E blijft de basis

De klassieke risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) blijft hierbij voor Leerentveld dé basis van effectieve inspanningen. Uiteraard weet hij dat de naleving van de wettelijke plicht om een RI&E uit te voeren te wensen overlaat. De Arbeidsinspectie meldde onlangs nog dat met name veel mkb-bedrijven de risico's voor veilig en gezond werken hierdoor niet goed in beeld hebben. 'Maar meestal is dat eerder een kwestie van onwetendheid dan van onwil,' benadrukt Leerentveld. 'Organisaties zijn geneigd de ernst van sociale veiligheids- en gezondheidsrisico's te onder-

schatten en associëren de RI&E vooral met fysieke risico's. Zijn deze laatste voor hun gevoel minder aanwezig, dan hechten ze minder belang aan naleving van de wettelijke verplichting. Terwijl de RI&E ook een perfect middel is om een op het eerste gezicht minder tastbaar onderwerp als sociale veiligheid in beeld te brengen en aan te pakken.'

Een platform voor samenwerking

Behalve als instrument om risico's in kaart te brengen en te wegen fungeert de RI&E voor Leerentveld vooral ook als platform voor samenwerking tussen professionals. 'Het is het beste middel vóór samenwerking en tégen onveiligheid,' zegt hij. Ook casemanagers horen daar wat hem betreft een rol in te spelen. 'Casemanagement geeft zicht op de oorzaken van verzuim. Dat is belangrijke informatie over de effectiviteit van aanwezige preventieve maatregelen, en kan helpen hiaten in de preventie te signaleren. Omgekeerd kunnen casemanagers in individuele verzuimsituaties informatie uit de RI&E benutten. Re-integratie verloopt effectiever als je scherp in beeld hebt in welke werksituatie iemand is uitgevallen en welke risico's en beheersmaatregelen daar aanwezig zijn. Want dat zijn factoren die terugkeer kunnen belemmeren of bevorderen.'

Geen eenmalige exercitie

Cruciaal is volgens Leerentveld dat bedrijven het uitvoeren van een RI&E niet als een eenmalige exercitie zien. 'Effectieve risicobeheersing vraagt doorlopend om aandacht, want organisaties en werkomstandigheden veranderen voortdurend. Het helpt als er een structuur is om feedback van werknemers, leiding-

Wim Leerentveld

- **Leeftijd** 54 jaar.
- **Functie** Secretaris NVVK.
- **Achtergrond** Health & Safetycoördinator bij Rockwool.
- **Persoonlijk** wielrennen, duiken en spinnen.
- **Ambitie** een bijdrage leveren aan de professionalisering van de NVVK én beleid van de vereniging beter aan laten sluiten op de praktijk en behoeften van leden.
- **Site** www.veiligheidskunde.nl
- **Linkedin**

gevenden en casemanagers te verzamelen. Zij weten immers als geen ander wat er speelt op de werkvloer en waar knelpunten zitten of ontstaan. Dat is waardevolle input voor RI&E-updates.' Daarnaast pleit Leerentveld voor het op vaste tijden kritisch tegen het licht houden van de volledige RI&E. 'Hoe effectief zijn we bezig, wat leren we van de praktijk van de voorbije jaren, zijn er nieuwe inzichten of technieken beschikbaar gekomen, kan het nog beter?'

Betrokkenheid van experts

Deze focus op verbeterkansen verwacht Leerentveld ook van de overheid. 'Er is nog veel te winnen op het gebied van kennis en bewustzijn, met name in het mkb. De overheid zet vooral in op branche-instrumenten die het uitvoeren van een RI&E gemak-

kelijker maken en aansluiten bij de risico's in een sector. Dat is op zich prima, zeker in deze tijd van personeelsschaarste. Maar het komt te vaak voor dat instrumenten niet zijn aangepast aan de laatste wetenschappelijke inzichten en de actuele wet- en regelgeving. Het is daarom de vraag of het verstandig is dat voor kleinere bedrijven aan het gebruik van deze tools een toetsvrijstelling is gekoppeld. Wat mij betreft is betrokkenheid van veiligheidskundigen en andere experts juist dé voorwaarde om veiligheidsrisico's in alle sectoren beheersbaar te houden.'

Weten waar je mee bezig bent

Betrokkenheid van deskundigen is volgens Leerentveld ook nodig om te voorkomen dat organisaties te gemakkelijk denken over de inzet van *artificial intel-*

ligence (AI). 'Begrijp me goed, bij de NVVK kijken we nadrukkelijk naar de kansen die AI biedt om bedrijven en hun activiteiten veiliger te maken. Het kan een *gamechanger* zijn bij het opstellen van RI&E's, het signaleren van risico's en de analyse van daarmee verbonden data. Maar je moet wel precies weten waar je mee bezig bent. Zo is een belangrijke valkuil dat AI-modellen informatie van het hele internet gebruiken. Antwoorden zijn lang niet altijd in lijn met de Nederlandse wetgeving. Verantwoorde en effectieve toepassing van AI vraagt om specifieke kennis en goede samenwerking tussen professionals. Ook in de toekomst blijven veiligheid en duurzame inzetbaarheid uiteindelijk mensenwerk.'

Over het RSC

Het Register Specialistisch Casemanagement (RSC) waarborgt de kwaliteit van gespecialiseerde begeleiding bij ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. We doen dit namens de professionele casemanagers die deze begeleiding verzorgen én namens de riskmanagers sociale zekerheid die sturen op de kaders waarbinnen dat gebeurt. Want bij beide beroepsgroepen levert gecertificeerde kwaliteit een onmisbare bijdrage aan een duurzaam inzetbare beroepsbevolking. En daarmee aan een stabiele en succesvolle samenleving.

register-rsc.nl